

איכה התמונות?

כולם יודעים שבזמן האחרון יש בארץ מצב תרבותי קשה, ושהנפגעים הראשונים מכך הם דווקא אנשי התרבות. הארוע התרבותי האחרון, פתיחת הדיסקוטק של פרדריקה סגל, ארע לפני חצי שנה אולי. זה היה עדיין בתקופת השפע התרבותי. היה שם מרק גולאש נהדר, שמפניה חינם, והרבה נקניקים ונקניקיות, ופרדריקה סגל הייתה בשמלה נהדרת.

אחרי זה לא קרה שום דבר. נערכה אמנם הפתיחה המפוארת של היכל הסטיק במוזיאון הפיתוח, והיו שם אמנם אנשי התרבות וכל הנקניקיות אבל הסטקים לא היו על רמה. לכן הוכירה פתיחת התערוכה של ז'אן דויד בגלריה גורדון. בצורה קלושה מאוד את הימים הטובים.

בפתח הגלריה עמד מישהו והזהיר את הבאים: "בפנים אין כלום. רק יין." למרות זה היה האולם הקטן והיפה מלא עד אפס מקום.

המצב היה דחוק עד כדי כך שלא היה לאן להכניס את הגברת רות דייק, והיא נאלצה ל"הגיד מבחורין". איזה תמונות יפות!

בפנים היו כולם דבוקים זה לזה. אפריים בן ארצי מאל-על היה דבוק לבוריס שליפין מה-טייס, שהיה מעורבב בוילם ואן-ליר מהכסף, כל הציירים היו דבוקים לבעלי הגלריות, ז'אן דויד היה בתוך בצלאל שץ, וכל מיני נשים ישבו בתוך המאפרות שהיו מונחות על הספסלים.

המגישות חילקו יין, כפי שהזוהר מראש, ואיש אחר, אומלל, זחל בתוך הקהל ושאל את העומדים ושבים: "אולי ראיתם את התמונות?" עומד אחד אמר לו שהוא במקרה ראה תמונה אחת ולא היה שם שום דבר, רק קווים וצבעים. אבל ה' מחפש המשיך לחפש.

שתי מלכות יופי הצליחו פתאום להידחק לתוך הקהל. אפשר היה לראות בקלות שהן יפות, לפי ערימות השיער שהיו להן על הראש. צייר אחד שאל אותן אם זה ז'אן דויד שצייר אותן, והן אמרו שלא. נינה בלה.

איש אחד אמר לאשתו שהוא היה רוצה לר" אות את מר כהן ואשתו, וכשהיא שאלה אותו "מה הם כאן?" הוא אמר לה כמה שהיא טיפשה, שזה רק התמונה שלהם כאן. כפי שכתוב בתכ"ניה: מר כהן ואשתו, רישום.

האיש שחיפש את התמונות המשיך לחפש אותן, ומישהו הציע לו שבמקום לראות אותן ינסה לקרוא אותן בתכנייה. אתל, מנהלת הגלריה, שהיא הראשונה בארץ שגמרה בית ספר גבוה לאמנות, הסבירה לאנשי התרבות את ה' מקום המשוער של התמונות.

התברר שבמקום הקרחת של בצלאל שץ היה צריך להיות הציור מספר 19, על החוף, וצפונת מערבית מהכובע של דן בן אמוץ, בין הראש הבלונדיני של אשתו של שייץ יריב, לבטן של יונתן ברוידא הייתה הכלייה מספר 22, ומעבר לתסרוקת של מלכת היופי היה חלת פנים. כל הצופים הסתכלו בהתעניינות אל מעבר לתסרוקת. "הן תלויות על הקיר", הסבירה מנהלת הגלריה יח.

"מי? למה? מה הן עשו?" שאלה אחת הצופות. פקיד חשוב הסתכל מסביבו ואמר שהוא אף-פעם לא תיאר לעצמו שיוכל ליהנות כל כך מצורה. צייר אחד די ידוע שאל את ז'אן איך הוא מצליח לצייר כל כך הרבה תמונות. וכשז'אן דויד אמר שזוהי ההשפעה הברוכה של המונה. הוא אמר לו: "של מי? אולי תכיר לי אותה?" האיש שחיפש את התמונות מצא את ז'אן דויד

ושאל אותו אם הוא האיש שצייר אותן, ואולי הוא יודע איך הן נראות. כל החברים של ז'אן דויד בירכו אותו ואמרו לו שעכשיו, לאחר שהוא פתח כבר תערוכה הוא יוכל אולי להגיע גם לדיסקוטק.

כמה אנשים תרבותיים התחילו להתפור. ה' מאפרות החלו להתפנות. "כמה עולה מאפרה כזאת?" שאל מישהו. "אבל אני מעדיפה מסע-דו"ת על תערוכות." אמרה אשה אחת מהמין היפה, "כי במסעדות אפשר גם לאכול."

גבר מהמין הלא יפה עבר שם ואמר שדג הבקלה מכסית הוא הדג הכי טוב בארץ. ואשה אחרת הציעה לכולם לקנות הרבה תמונות כל זמן שהמחירים נמוכים. החברה שלה אמרה שמה שצריך לקנות היום זה דירות.

בעשר וחצי כולם הלכו הביתה, ואז אפשר היה לראות סוף סוף שזו הייתה באמת תערוכה. עובדה - כל הקירות היו מכוסים בתמונות.

דת בלי זמן

"האדם צריך להתפלל", אומר יהודה גור-אריה, חבר קיבוץ עין חרוד, "כי כל זמן שיש לאדם לב ונשמה תפילתו אסור לה שתיפסק." לפי דעתו כל בני האדם מתפללים. אבל כיוון שרובם לא תולכים לבית כנסת אף אחד לא יודע על זה, גם לא הם עצמם. "כי מה היא תפילה?" הוא שואל, "תפילה היא משאלה, היא שאיפת האדם. יש הרבה דתיים, הרבה מאוד, אף על פי שהם לא מודים בזה."

יהודה גור-אריה מאמין באלוהים ובסוציא-

ז'אן דויד ומלכות יופי *

אתל זבי ומיכא ברוידא

קהל פתיחת התערוכה

ליזום, אבל באלוהים הוא מאמין קצת יותר, כי בכל זאת אלוהים היה ראשון, הוא היה עוד לפני שבני האדם נולדו שווים, ועוד לפני שהיו להם כבלים על הידיים וכל זה.

היום הוא כבר בן שבעים, והוא האמין באלוהים עוד במאה שעברה עוד לפני שביטלו אותו. כשעוד הייתה הגירסה שהוא ברא את העולם.

• סגולה גוהר ויפה שריר.

"התפללתי כל יום", הוא מספר, "ולא הפסקתי את המעשה הזה אף פעם."

"אבל כשבאנו לארץ, והיינו צעירים, לא היה חסר או בית תפילה, לא זה היה הדגש. הדגש היה על ייבוש הבצות, על ביעור השממה, על בניין המולדת. זאת הייתה השאלה."

"אז", הוא מוסיף, "היה גם מי שיתפלל. הייתה גולה, היו פזורי ישראל. הם התפללו. חסר היה

יהודה גור-אריה

מתפללים? אבל אחרי שששת המיליונים נעלמו מבמת ישראל, כמו שאומרים, אם נרצה ואם לא נרצה צריך להמשיך. עכשיו חשוב מאוד לשמור על הנכס הזה. עכשיו צריך ללכת בתלם, לשמור על מסורת ישראל. יש סמלים שאסור לוותר עליהם, כמו שאומרים."

כל בוקר עושה גור-אריה ריצת בוקר והת' עמלות, פעם בשנה הוא צועד בצעדה, ופעם בשנה הוא מקיף את התבור. הוא מתגלח מתקן את הנעליים שלו לבד, מלמד עברית, בקורסים לעברית. הוא עובד שמונה שעות, הוא משקה את הצמחים שליד החדר שלו, מתפלל שלוש פעמים ביום מבקר את הנכדים והילדים שלו. ועוד נשאר לו זמן לשלוש ארוחות, לכוס קפה בשעה ארבע ולארוחת עשר. דבר אחד הוא לא עושה. הוא לא אוכל בשר. אבל עם הקציצות שנותנים בקיבוץ זה באמת לא חכמה.

לכן, חושב גור-אריה, שצריכים לחזק את השפעת הדת בקיבוץ. "אני בין אלה שרוצים שיבנו כאן בית כנסת. אבל מהרצון עד להגשמה יש מרחק רב. זה תלוי במשרד הדתות, והם מבטיחים ומבטיחים ואנחנו מחכים." לעת עתה הוא מתפלל, יחד עם שאר המאמינים של הקי-בוץ, עשרים בימי שבת, ומאיתים בחגים, בבית הכנסת של עין חרוד "המאוחד".

לפי דעתו צריך לשנות ולתקן את הדת ה' יהודית. אבל עד שלא ישנו אותה צריך להתג-הג לפי הכללים הקבועים שלה. לכן החברות של הקיבוץ צריכות להתפלל בעזרת החברות, ולא בעזרת החברים, ואסור שהילדים יסעו בקורקינט ובאופניים בשבת, לפחות לא על יד בית הכנסת. ואסור לעשן בשבת. בכלל, הוא חושב שאסור לעשן. לפחות לא להכניס את העשן לריאות, ובעיקר לא לעשות את זה בשבת.

אבל הוא לא בעד זה שכולם יגדלו זקנים ו' פיאות. זקן לא מתאים לו. עם כל הספורט שהוא עושה זה יראה מגוחך. "אם כי אני בעד תלבו-שת לאומית", הוא מוסיף מיד, "אני בעד זה שכולם ילבשו בגדים לבנים. ושיחנכו את הנוער על ערכי עם ישראל. אני לא מתלונן על הנוער. הוא נוער טוב גם ככה. אבל הוא יהיה יותר טוב אם יתחנך על דת ישראל."

"אני סוציאליסט. בטח שאני סוציאליסט. למה שאני לא אהיה סוציאליסט? אבל אני לא מאמין שהדת היא המורפיום של הממונים. אולי הדת הנוצרית, אבל לא הדת היהודית."

היהודים הרי בדרך כלל חיו בשלום עם הסו-ציאליזם. מה יש את המהפכות אפשר לעשות לאור דווקא ביום כיפור או ביום שבת. אבל את מי שאני לא מבין זה את השומר הצעיר. השגאה שלהם לדת, זה לא ברור. כן, הם נחמדים. אבל בכל זאת.

"אני מעריך את כל בני האדם. גם את אלה שאינם מאמינים. גם את הכופרים. כמו שאומ-רים: הקומוניסטים חשובים כמו המאמינים. לולא המאמינים לא הייתה בריאת העולם, ו' לולא הקומוניסטים לא היה התווה ובוהו."